

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Esityksessä ansiopäivärahaa porrastetaan siten, että ansiopäivärahan määrä alenee 20 %:iin alkuperäisestä, kun etuutta on maksettu 40 päivää, ja 25 %:iin alkuperäisestä etuuden tasosta, kun ansiopäivärahaa on maksettu 170 päivältä. Esityksen taustalla on ajatus, jossa päivärahan lasku voi vaikuttaa työnhakijan aktiivisuuteen työhaussa ja halukkuuteen ottaa vastaan myös matalamman palkkatason työmahdollisuuksia.

Pääasiassa ansiosidonnaisen työttömyysturvan saajat eivät ole työelämän huono-osaisimpia tai vaikeimmin työllistyviä. Sitä vastoin heidän kohdallaan tulee punninta päivärahaudella nimenomaan siitä, mitkä ovat taloudelliset kannustimet toisaalta työpaikan vastaanottamisen ja toisaalta työnhaun jatkamisen tai matalamman intensiteetin välillä. Äänekosken kaupunki katsoo, että ansiopäivärahan porrastusta tulee kokeilla, koska sillä voi olla positiivisia kannustavia vaikutuksia työllisyyteen.

Lausuttavaa palkkatuetun työtä ja työssäoloa koskevasta ehdotuksesta?

Esityksen mukaan palkkatuetun työ ei jatkossa kerryttäisi palkansaajan työssäoloa lainkaan, kun tähän mennessä palkkatuetusta työstä 75 % viikoista on laskettu palkansaajan työssäoloa. Ehdotus muuttaa palkkatuetun työn luonnetta julkisin varoin tuetusta työ- tai virkasuhteesta enemmän kohti työllistymistä edistävää palvelua. Äänekosken kaupunki katsoo muutoksen vaikuttavan suoran etuusoikeuteen liittyvän vaikutuksen ja työnhakija-asiakkaan lisäksi myös työvoimaviranomaisen toimintaan, välityömarkkinoihin ja työnantajiin.

Vuonna 2025 voimaan astuvan työttömyysturvan uuden rahoitusmallin myötä kunnilla on intressi suunnata hankintaa vahvasti sellaisiin palveluihin, jotka tähtäävät nopeaan työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Tämä vaikuttaa palkkatuen kohdentamiseen entistä voimakkaammin yrityksiin ja kiristää voimakkaasti välityömarkkinoiden toimintaa. Nykyisessä järjestelmässä välityömarkkinat

ovat merkittävässä roolissa vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien kuten pitkäaikaistyöttömien, nuorten, maahanmuuttaneiden ja osatyökykyisten työllistämässä, mutta jatkossa kolmannen sektorin toimijat ovat entistä haastavammassa asemassa määrärahoja jaettaessa.

Palkkatuen työllistämisen muuttuminen enemmän työllistämistä edistäväksi palveluksi ja työssäoloehdon täyttymisen puuttuminen tulee vähentämään palkkatuen käyttämistä jatkossa. Palkkatuella työllistämisen tulee johtaa pysyvämpään työllistymiseen tai osaamisen kehittymiseen esim. Oppisopimuksena avulla. Muutos voi vaikeuttaa myös yritysten mahdollisuuksia saada työntekijöitä palkkatuettuun työsuhteeseen, jos työllistymisen jatkumisesta palkkatuen päätyttyä ei ole varmuutta. Ennen tuella palkkaamista tulisi olla varma tieto, että työsuhte jatkuu myös palkkatukijakson jälkeen.

Lausuttavaa työllistämiselvoitteen ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

Esityksessä kumotaan kuntien velvollisuus tarjota kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuus tietyt ikäehdot täyttävälle työnhakijalle, jonka oikeus palkansaajan työttömyyspäivärahaan on päättymässä.

Äänekosken kaupunki katsoo, että työssäoloehdon pidentäminen ja se, että palkkatuettu työ ei enää täytä työssäoloehto, tekevät yhdessä sen, ettei nykyisen kaltaiselle kuntien työllistämiselvoitteelle ole jatkossa edellytyksiä.

Vaihtoehtoisena ratkaisuna työllistämiselvoitteelle tulisi vahvistaa työkyvyttömiä pääsyä oikean tuen ja palvelun piiriin.

Lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevasta ehdotuksesta?

Äänekosken kaupunki katsoo, että palkkatuetun työn tulisi täyttää työssäolovelvoitteita kokonaisuudessaan. Jos palkkatuettu ei täytä työssäolovelvoitteita, niin ei se kannusta palkkatuettuun työhön.

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloehto ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidonnaisista poikkeuksista?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

Vaikutusten kasaantuminen samoille kotitalouksille yhdessä muiden samanaikaisten ja aiemmin tulleiden työttömyysetuutta koskevien lakimuutosten kanssa kasautuvat herkästi heikossa työmarkkina-asemassa oleville.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Äänekosken kaupungin mielestä kaikenlaisen työn tekemisen pitäisi aina olla kannattavaa, eikä siitä saa rangaista, esim. 300 €:n suojaosuuden poisto ei kannusta osa-aikatyön tai satunnaisen tekemiseen, jos on työtön. Myöskään ansiosidonnaisen päivärahan kertymättömyys tai pitkä omavastuu-aika palkkatuetussa työssä ei kannusta vastaanottamaan tilapäistä tai osa-aikaista palkkatuettua työtä. Palkkatuetun työn tarjoaminen tulee vähenevään tai jopa loppumaan kokonaan (pl. terveysperusteinen palkkatuki), koska siihen ei löydy sopivia ja halukkaita työntekijöitä. Näillä kaikilla on vaikutusta työntekijöiden saatavuuteen, työllisyyteen ja kuntien elinvoimaan.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

Velvoitetyn poistuminen ja palkkatuetun työn muutokset ja kannattamattomuus voivat aiheuttaa työttömyyden pitkittymistä, johon uusien ratkaisujen etsiminen ja uudet palvelut tälle asiakasryhmälle voivat aiheuttaa kuluja.

Ansiosidonnaisen muutokset lisäävät työtä lähinnä työttömyysetuuden maksajien osalta. Siirtymävaiheessa muutokset voivat kuitenkin lisätä työvoimaviranomaiselle kohdistuvia neuvontatilanteita ja asiakastyön painopisteen siirtymistä työnvälityksen ydintehtävästä kohti toimeentuloon liittyvää neuvontaa ja ohjausta. Tämä voi näkyä työvoimaviranomaisten palveluiden vaikuttavuuden arvioinnissa.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Ei lausuttavaa

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Lakimuutokset astuvat mahdollisesti lyhyellä aikavälillä voimaan, joten tarvitaan selkeä siirtymäsäännös.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Ei lausuttavaa.

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

Arvioon perustuen palkkatuettu työ yksinomaan ei ole kuntatalouden näkökulmasta kannattavaa, ellei se johda pidempikestoiseen työllistymiseen tai päätoimiseen opiskeluun opintotuella.

Perusteluna on, että kunnat rahoittavat työllisyysalueen toiminnan ja tätä kautta palkkatuen sekä maksavat yli 100 päivää työttömänä olleista henkilöistä työttömyysturvakulua. Lisää kohdassa 4.

Hytönen Riikka
Äänekosken kaupunki - Työllisyyspalvelut